

Gestaltningsförslag för utemiljön vid samfälligheten Fläderblomman

– med utgångspunkt social hållbarhet och ståndortanpassat växtmaterial

Design proposal for the outdoor environment at Fläderblomman

– based on social sustainability and site- adapted plant material

Camilla Magnusson & Susanna Mikkonen Lundahl

Självständigt arbete • 15 hp

Sveriges lantbruksuniversitet, SLU

Fakulteten för Landskapsarkitektur

Trädgårdsingenjör, design- kandidatprogram

Alnarp 2021

Gestaltungs-förslag av utemiljön vid samfälligheten Fläderblomman

- med utgångspunkt social hållbarhet och ståndortsanpassat växtmaterial

Design proposal for the outdoor environment at Fläderblomman

-based on social sustainability and site- adapted plant material

Camilla Magnusson & Susanna Mikkonen Lundahl

Handledare: Petra Thorpert, SLU, Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning

Examinator: Anders Folkesson, SLU, Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning

Omfattning: 15 hp

Nivå och fördjupning: G2E

Kurstitel: Självständigt arbete i landskapsarkitektur, G2E- Trädgårdsingenjör: design

Kurskod: EX0847

Program/utbildning: Trädgårdsingenjör_ design- kandidatprogram

Utgivningsort: Alnarp

Utgivningsår: 2021

Omslagsillustration: Camilla Magnusson & Susanna Mikkonen Lundahl

Elektronisk publicering: <http://stud.epsilon.slu.se>

Nyckelord: Social hållbarhet, ståndortanpassad design, hållbar design, förbättrad boendemiljö, gestaltning av utemiljö

SLU, Sveriges lantbruksuniversitet

Fakulteten för landskapsarkitektur, landskapsarkitektur, trädgårds- och växtproduktionsvetenskap

Institution för landskapsarkitektur, planering och förvaltning

Förord

Detta kandidat arbete är skrivet inom Trädgårdsingenjörsutbildningen med inriktning design våren 2021. Först och främst vill vi tacka samfälligheten Hoftorup- Fläderblomman som låtit oss göra ett gestaltungsförslag för deras grönytor.

Ett stort tack till vår handledare, fil. dr Petra Thorpert, som kommit med litteraturtips och goda råd under arbetets gång.

Vi vill också passa på att rikta ett tack till familj och vänner som visat intresse och stöttat oss under denna intensiva period.

Då det senaste året inneburit distansundervisning, pandemi och isoleringar kändes det inte helt självklart att faktiskt genomföra ett kandidatarbete i dagsläget. Så därför vill vi avslutningsvis tacka varandra för uppmuntrande ord i med och motgångar, givande diskussioner och ett gott samarbete, vi gjorde det!

Alnarp, Mars 2021

Camilla Magnusson & Susanna Mikkonen Lundahl

Sammanfattning

I det här examensarbetet undersöks hur utemiljön på samfällighetsområdet Hoftorup- Fläderblomman kan bli grönare och mer varierad än vad den är idag. Frågeställningen som besvaras är om boendevärdet på Fläderblomman kan ge en bättre social hållbarhet genom att tillföra mer växtlighet samt vilka växter som är lämpliga för platsens ståndort. Syftet med arbetet har varit att ta fram ett övergripande gestaltungsförslag som ska förbättra boendevärdet med hjälp av växtmaterial samt belysa vikten av en varierad och grönskande närmiljö. Inledningsvis fokuserar arbetet på en litteraturstudie med tyngdpunkt på social hållbarhet och växters inverkan på denna. Vidare beskrivs faktorer som påverkar växtplatsen, det vill säga ståndorten. Avslutningsvis i litteraturstudien beskrivs CSR- modellen, vilken beskriver växters överlevnadsstrategier. I den undersökande delen av arbetet görs platsbesök, platsdokumentation och samtal med representanter från styrelsen på Fläderblomman. Platsanalysen görs med stöd av Catherine Dee's sju rumsliga strukturer (Dee 2001) och vidare från denna sammanställs en behovslista som tas vidare in i gestaltungsprocessen. Undersökningen utmynnar i ett gestaltungsförslag i form av en illustrationsplan, skisser samt växtlista. Gestaltningens fokus ligger på fyra huvudområden på projektplatsen: Entréer & gångstråk, finrummet, mellanrummen samt sällskapsrummet & stig. Växterna har i första hand valts för att klara rådande ståndort men även för att bidra med årstidsvariation, vintergrönt, blomning från vår till sen höst och en del för att bidra med vinterstruktur. Resultatet av arbetet visar på att genom att arbeta med ståndortsanpassat växtmaterial kan mer långsiktigt hållbara planteringar skapas. Om intressanta områden gestaltas lockas de boende ut på området och på så sätt kan också spontana möten ske. Med utgångspunkt i de studier och teorier som tas upp i arbetet om hur människan påverkas av gröna miljöer kan social hållbarhet förbättras.

Abstract

In this thesis, it is investigated how the outdoor environment in the community area Hoftorup- Fläderblomman can become greener and more varied than it is today. The question that is answered is whether the housing value of Fläderblomman can provide better social sustainability by adding more vegetation and which plants are suitable for the site's location. The purpose of the work has been to produce an overall design proposal that will improve the housing value with the help of plant material and highlight the importance of one varied and lush local environment. Initially, the work focuses on a literature study with an emphasis on social sustainability and the impact of plants on this. Furthermore, factors that affect the growing site are described. Finally, the literature study describes the CSR model, which describes the survival strategies of plants. In the investigative part of the work, site visits, site documentation and conversations with representatives from the board at Fläderblomman. The site analysis is done with the support of Catherine Dee's seven spatial structures (Dee 2001) and further from this a list of needs is compiled which is taken further into the design process. The survey results in a design proposal in the form of a illustration plan, sketches and plant list. The design's focus is on four main areas the project site: Entrances & walkways, the fine room, the spaces and the lounge & path. The plants have primarily been chosen to cope with the prevailing location but also to contribute with seasonal variation, winter green, flowering from spring to late autumn and some to contribute with winter structure. The result of the work shows that by working with site-adapted plant material, more long-term sustainable plantings can be created. If interesting areas are designed, the residents are attracted to the area and in this way spontaneous meetings can also take place. Based on the studies and theories discussed in work on how people are affected by green environments, social sustainability can be improved.

Innehållsförteckning

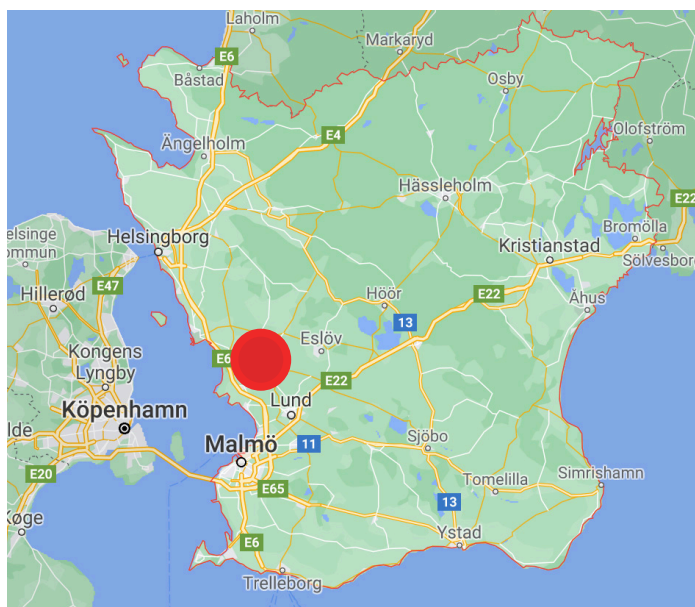
1. Inledning.....	6
1.1 Bakgrund.....	6
1.2 Syfte och mål.....	7
1.3 Frågeställning.....	7
1.4 Metod.....	7
1.5 Avgränsningar.....	7
2. Social hållbarhet.....	8
2.1 Hållbar utveckling.....	8
2.2 Boendemiljö.....	9
2.3 Kopplingen mellan natur och hälsa.....	10
2.4 Några teorier.....	10
3. Ståndort.....	12
3.1 Faktorer som påverkar växtplatser.....	12
3.2 Markfukt.....	12
3.3 Näringsförhållande.....	12
3.4 Ljus.....	13
3.5 Temperatur.....	13
3.6 Den föränderliga ståndorten.....	13
3.7 CSR- modellen, växters olika överlevnadsstrategier.....	14
4. Projektplats Fläderblomman.....	15
4.1 Platsbesök.....	15
4.2 Platsens förhållande.....	16
4.3 Platsanalys.....	17
4.4 Platsens behov.....	19
5. Gestaltungsförslag.....	20
5.1 Växtval- ståndortsanpassat växtmaterial.....	20
5.2 Koncept- projektplats Fläderblomman.....	22
5.3 Illustrationsplan.....	23
5.4 Områdets olika delar- Entréer & gångar.....	24
5.5 Områdets olika delar- Finrummet.....	26
5.6 Områdets olika delar- Mellanrummen.....	28
5.7 Områdets olika delar- Sällskapsrummet & stig mot finrummet.....	30
6. Diskussion.....	32
6.1 Metoddiskussion.....	32
6.2 Potentiell vidareutveckling av arbetet.....	33
6.3 Slutsatser.....	33
7. Källförteckning.....	34
8. Bilagor.....	36
8.1 Resultat från platsbesök.....	36
8.2 Globala målen.....	37

1. Inledning

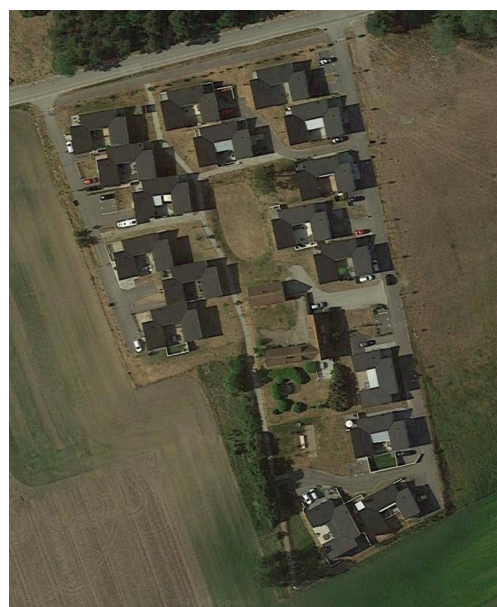
1.1 Bakgrund

Styrelsen för samfälligheten Hoftorup- Fläderblomman (kommer fortsatt benämnas som Fläderblomman) kontaktade SLU och efterlyste studenter som skulle kunna tänka sig att skriva ett kandidatarbete om deras samfällighet. *Önskemålet var en omgestaltning av platsen för att få in mer grönska på området, välkomnande entréer/ infartsvägar, ett område för socialt umgänge samt estetiska värden året runt.* Vi visste från början att vi i vårt kandidatarbete ville göra en gestaltning och tyckte att detta var ett intressant projekt då det var en verklig kund och därmed också en möjlighet att gestaltningen kommer att förverkligas.

Fläderblomman ligger i utkanten av skånska Hoftorup, ca 2 mil söder om Landskrona. Platsen omgärdas av åkermark längs med tre sidor och av Lundåkravägen i norr. Närliggande miljö består av villakvarter inbäddade i tallskog. Området uppfördes i etapper mellan 2011- 2018, ägs enskilt och består av 17 atriumhus med tillhörande gemensamma grönytor. Arealen uppgår till 17 900 m².

Figur 1. Skånekarta (© Google 2021).

Figur 2. Flygbild över Hoftorup-Fläderblomman (Kävlinge kommun u.å)

Idag består grönytorerna på Fläderblomman av gräsmattor i varierande storlekar, en del insprängda mellan husen i form av smala remsor. Övrig vegetation består av träd och några mindre häckar som avgränsning vid några av områdets parkeringar. Det finns en mindre yta för socialt umgänge med tillhörande boulevarder samt två stora fördröjningsmagasin för dagvatten.

Gräsmattorna sköts idag av ett externt företag och skötsel av gångarna görs gemensamt med de boende under ett par arbetsdagar per år. Styrelsens tankar om framtida skötsel består av en kombination av extern hjälp och skötseldagar med boende på Fläderblomman. En del av träden har dött och visar tecken på dålig tillväxt. Anledningen skulle kunna vara dålig etableringsskötsel, olämpligt växtmaterial för platsen och många uppvisar dessutom spår av skador från maskiner som gräsklippare/ trimmers.

1.2 Syfte och mål

Syftet med detta arbete är att skapa en mer socialt hållbar utemiljö i samfällighetsområdet Fläderblomman. Vi undersöker om man kan få till en intressantare utemiljö genom att tillföra mer grönska på området och därmed främja utevistelse. Målet är att belysa vikten av grönskande och varierande närmiljö samt ta fram ett övergripande gestaltungs-förslag för platsen där växter valts utifrån deras krav på ståndort.

1.3 Frågeställning

- Kan boendevärdet i samfällighetsområdet Fläderblomman ge en bättre social hållbarhet genom att tillföra mer växtlighet?
- Vilka växter är lämpliga utifrån platsens ståndort?

1.4 Metod

Platsbesök och samtal: Inledningsvis gjordes ett platsbesök vid Fläderblomman. Representanter från samfälligheten gav en rundvisning av platsen och berättade om sina tankar och önskemål för utemiljön. Därefter gjordes ytterligare ett platsbesök för dokumentation i form av anteckningar och foto för att slutligen landa i en platsanalys samt åtgärdsförslag.

Platsanalys: baseras främst på Catherine Dee's sju rumsliga strukturer; sammanhang, rumslighet, gångar, gränser, blickpunkter samt detaljer. Platsens förutsättningar har analyserats utifrån jord- och ljusförhållande samt vatten- och näringstillgång. Utifrån detta togs lämpligt växtmaterial fram.

Litteraturstudie

För att få svar på vår frågeställning gjordes en litteraturstudie med inriktning social hållbarhet och ståndort och CSR- modellen. Litteratur som använts under utbildningens gång har varit en god utgångspunkt med böcker av Dee, Catherine (2001), Gehl, Jan (2011), Sjöman, Henrik & Slagstedt, Johan (red.) (2015) samt Wahlsteen, Eric (2018). Utöver nämnd litteratur har också för oss ny litteratur som Boverket (2010), Johnson, Lundqvist och Ottosson (2011), Lunds universitet (2020), Urban Utveckling & Samhällsplanering AB (u.å) samt Regeringskansliet (2016) använts inom området växtlighet kopplat till människans välbefinnande .

1.5 Avgränsningar

I detta arbete kommer inte ekonomi, markbehandlingsplaner, konstruktioner eller skötselaserpekter att diskuteras. Vi kommer inte att på djupet beröra ekonomisk eller ekologisk hållbarhet. Social hållbarhet är ett brett begrepp och kommer avgränsas främst till människans hälsa och välbefinnande.

2. Social hållbarhet

Vad innebär egentligen begreppet social hållbarhet? Social hållbarhet har blivit modeord på senare år och används flitigt som vision i diverse olika branscher. Det blir emellertid svårare när vi ska reda ut begreppet och bli mer konkreta, då väldigt mycket verkar rymmas inom detta begrepp. Att social hållbarhet är ett svårdefinierat begrepp verkar de flesta vara överens om (Dempsey et al 2011).

Social hållbarhet handlar främst om att sätta människan och hennes rättigheter i centrum. Ett socialt hållbart samhälle kännetecknas av jämlikhet, tolerans och inkluderande (Ramboll u.å). Att den fysiska miljön påverkar den sociala miljön vet vi, det är därför viktigt att skapa förutsättningarna i utemiljön. Genom att satsa på ett områdes utemiljö där människans grundläggande behov tillgodoses som till exempel social interaktion och möjliggör att denna kan leva ett bra liv skapar man social hållbarhet (Ramboll u.å).

Med bakgrund att begreppet social hållbarhet är svår att konkretisera då detta är ett väldigt brett ämne har det arbete valt att fokusera främst på människans välbefinnande då vi talar om social hållbarhet

2.1 Hållbar utveckling

“En utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov” (United Nations, 1987)

Agenda 2030 (Regeringskansliet 2016) är en handlingsplan som antogs i FN:s högkvarter i New York i september 2015 i samband med organisationens 70-årsjubileum. Den består av 17 mål och 169 delmål upprättade för att säkerställa en hållbar utveckling för människan och planeten. Målen är starkt sammankopplade med de tre huvudrubriker som hållbar utveckling är uppdelade i, det vill säga de ekologiska, sociala och ekonomiska. För mer fakta om vad de 17 målen består av se bilaga 2.

- Ekologisk hållbarhet- innebär kortfattat att vi på lång sikt ska kunna fortsätta använda jordens resurser för att producera mat, rent vatten och energi utan att utarma den. (Lunds universitet 2020)
- Social hållbarhet- Uppfattningen om vad social hållbarhet är föränderlig och påverkas av nutidens rådande uppfattningar, normer och värderingar (Urban Utveckling & Samhällsplanering AB u.å). Det bygger på våra förutsättningar i samhället som till exempel trygghet, hälsa och utbildning, men även chansen till att kunna förändra dessa. De mänskliga rättigheterna som allas lika värde och rättigheter oavsett ursprung, kön eller etnicitet är grunden för ett hållbart samhälle. (Lunds universitet 2020; Urban Utveckling & Samhällsplanering AB u.å)
- Ekonomisk hållbarhet- dess grunder togs ifrån början utifrån två generella faktorer: ekonomisk utveckling och ekonomisk tillväxt. Idag sammanfattas dessa i ett bredare perspektiv: grön tillväxt som innebär att man arbetar med miljöteknik för att förbättra ekonomisk utveckling och grön ekonomi som syftar till att förbättra människans förutsättningar utan att miljön och de ekologiska förutsättningarna belastas. Detta innebär att man jobbar på minskat kolutsläpp och utnyttjar våra naturresurser effektivt. (Lunds universitet 2020)

2.2 Boendemiljö

Boverket skrev 2010 en rapport om socialt hållbar stadsutveckling. I en del av rapporten tas det upp vad man bör förhålla sig till när det gäller förnyelse av områden och stadsutveckling med de sociala aspekterna i fokus. I rapporten (Boverket 2010) lyfts fem olika teman som aktuella för en socialt hållbar stadsutveckling: identitet, inflytande, variation, samband och helhetssyn.

Med identitet menas att förbättra de boendes tankar och känslor för bostadsområdet och därmed höjs även statusen för området i andras ögon (Boverket 2010). När det kommer till inflytande tar man upp att man alltid bör utgå från de boende då de ofta har god vetskap om vad som fungerar och inte fungerar på området (Urban Utveckling & Samhällsplanering AB u.å.). Med variation menar man på att genom att skapa variation i gestaltning, funktioner på platsen och boendeformer utformas en miljö där invånarna känner sig trygga och vill uppehålla sig i (Boverket 2010; Urban Stadsutveckling & Samhällsplanering AB u.å.). Med temat samband förklarar man vikten av att sammanfoga de olika delarna i staden eller bostadsområdet (Boverket 2010). Till sist tar man upp helhetssynen som innebär förståelsen i att förnyelse av ett område också kan påverka den närliggande omgivningen (Boverket 2010).

Jan Gehl (2011) beskriver kopplingen mellan utemiljön och huruvida den används eller ej. Genom att skapa en trevligare utomhusmiljö i anslutning till husen ökar chansen för att platsen blir en livligare plats där människor möts och socialiserar sig med varandra. När ytermiljön däremot inte är tillfredsställande stannar man hellre inne i den egna bostaden eller privata uteplatsen. Gehl pratar om tre former av utomhusaktiviteter på offentliga platser vilka är de nödvändiga, de frivilliga och de sociala. Med de nödvändiga aktiviteterna menar han (Gehl 2011) de som måste göras och därmed också görs oavsett hur omgivningen ser ut, det kan handla om att ta sig till skolan, vänta på bussen eller handla. Om utemiljön inte känns tillfredsställande eller håller en för dålig standard kommer de boende bara använda sig av den för att utföra de nödvändiga aktiviteterna. Frivilliga aktiviteter som till exempel gå ut och gå, sitta i solen och njuta av livet gör man när tiden och omgivningen/utemiljön tillåter det. (Gehl 2011). Sociala aktiviteter som innebär allt från en hälsning, ett samtal, gemensamma aktiviteter av alla dess slag och inte minst passiv kontakt som helt enkelt innebär att man ser och hör andra på området. De sociala aktiviteterna är beroende av att folk vistas ute på området vilket en tillfredsställande omgivning ökar chanserna till (Gehl 2011). Patrik Grahn (1986) gör skillnad på tre olika typer av miljöer: det privata rummet, gruppens privata rum och det offentliga rummet. Vi går ut i gruppens privata område ensam eller i grupp för att få uppleva något utöver det som det privata rummet kan erbjuda. Gruppens privata rum möjliggör upplevelser som inte det privata rummet alltså den egna trädgården kan erbjuda såsom möjlighet till spontana möten med grannar. Det har visat sig från intervjuer och undersökningar gjorda i Sverige, Norge, England Skottland och USA att det som mest efterfrågas från det offentliga rummet av vuxna är möjligheten till passiv rekreation. Att koppla av från hemmiljön genom exempelvis promenader där man samlar på sig upplevelser och söker stimulans i form av naturliga intryck såsom fågelkvitter, vind, doft av blommor, synintryck av växter men även mänsklig aktivitet.

2.3 Kopplingen mellan natur och hälsa

“Biologins historia är lång, men människans är kort”. Orden är Peter Währborgs i boken Stress och den nya ohälsan, 2009

Meningen ger en god sammanfattning av bakgrunden till dagens problem med mental ohälsa. Dagens digitala informationssamhälle utvecklas i snabb takt det vill säga den kulturella utvecklingen går snabbt framåt, medan människans biologiska utveckling och därmed vår förmåga till anpassning sker kontinuerligt, men väldigt långsamt. Diskrepansen dessa två tempoförhållanden emellan ger upphov till nya sjukdomstillstånd, tillstånd som vi inte sett tidigare. Ofta har ett helt spektra faktorer betydelse för en sjukdoms uppkomst, varför man bör tänka i ett brett spektra även kring behandlingar och återhämtning. Forskning på området har fokuserat på att jämföra människor med tillgång till en grön utemiljö med de som inte har det och har studerat skillnaderna mellan dessa grupper. Man har då kunnat sett att äldre som får vila utomhus visar att de klarar av sina vardagliga aktiviteter på ett mer tillfredställande sätt samt uppvisar en bättre koncentrationsförmåga. Förskolegårdar med mycket gröna inslag gör att barnen som vistas där visar upp en bättre motorisk förmåga. Man har även sett att närheten till natur, max 300 m, har starka samband med ökad fysisk aktivitet och därmed minskad övervikt och ett bättre välbefinnande. (Johnson, Lundqvist och Ottosson 2011).

2.4 Några teorier

Det finns en rad teorier som visar på sambandet mellan människan och naturen kopplat till välbefinnande. Teorier som utvecklats inom den miljöpsykologiska traditionen. Nedan följer en sammanfattning av några av dem.

En teori är Biofili-teorin som är utvecklad av forskaren EO Wilson 1984. Teorin går ut på att människan har en medfödd inneboende dragning till landskap och naturmiljöer. En utvecklingsteori som visar på hur våra förfäder samspelade med djur och natur för sin överlevnad. Den visar på att de som hade störst chans att överleva var de individer som genetiskt hade starkast band till naturen varpå dessa gener fördes vidare. Evolutionärt känner vi alltså en trygghet och mindre stress i naturen framförallt i savannliknande miljöer som den vi en gång utvecklades från med öppna ytor, enstaka buskage med träd och tillgång till vatten. (Johnson, Lundqvist och Ottosson, 2011)

En annan teori är Estetisk-affektiv teori vars främste företrädare är Roger Ulrich som 1984 publicerade en studie som även den bekräftade naturens hälsobringande effekt. Till viss del utgår även denna teori från evolutionsläran. De goda effekterna av naturen härstammar från hjärnans mer primitiva delar som styr reflexer och känslor. Vi svarar på Naturens estetiska upplevelser med sänkta stressnivåer genom signaler vi får om att här finns möjlighet till återhämtning. Stresshormonerna i blodet sänks vilket kan leda till exempelvis sänkt blodtryck. En studie från 1984 visar att nyopererade patienter som hade utsikt mot natur tillfrisknade snabbare än de som hade utsikt mot en byggd miljö. Vår känslomässiga (affektiva) respons på natur har visat sig förbättra en rad förmågor däribland språk, kreativitet, långtidsminne samt kognitiv förmåga. Inom kognitionsvetenskap har man kunnat se att känslomässiga tillstånd i stor utsträckning påverkar hur vi tänker exempelvis det associativa tänkandet av positiva känslor. (Johnson, Lundqvist och Ottosson, 2011).

Uppmärksamhetsteorin utgår från att människan omedvetet dras till sammanhang där hon kan fungera effektivt och hur hon återhämtar sig från mental utmattning. Man talar om två typer av uppmärksamhet: den riktade som innebär förmågan att fokusera, den som kräver energi och koncentration samt den spontana som är självgenererande och kräver inte någon energi. Problemlösning är ett exempel på den riktade, bilkörning är ett annat. Aktiviteterna kräver att hjärnan aktivt jobbar med att stänga ute yttre stimuli för att kunna fokusera på uppgiften. Här måste hjärnan ha möjlighet till mental vila och återhämtning för att det inte ska uppstå mental trötthet och hjärnans kapacitet försämrats. Den spontana används av hjärnan där intrycken är få och miljön är naturligt fascinerande. Förhållanden som är vanliga i naturen och där hjärnan har möjlighet till återhämtning och vila. Teorin utvecklades av Rachel och Stephen Kaplan (Kaplan och Kaplan 1989, Kaplan 1995 se Johnson, Lundqvist och Ottosson, 2011). I stor utsträckning krävs mycket av den riktade uppmärksamheten i dagens moderna miljöer och det finns mindre utrymme för den spontant fascinerande. Därmed blir dessa miljöer sämre ur restorativ synvinkel. För att återhämtning ska vara möjlig är fyra aspekter viktiga: "fascination"- spontant intresse, "förenlighet"- tillgodoser behov och intressen, "att komma bort"- känslan av att befinna sig långt bort från vardagen, "omfattning"- nyfiken undersökande med en känsla av sammanhang. Naturen erbjuder alla dessa aspekter. (Kaplan och Kaplan 1989, Kaplan 1995 se Johnson, Lundqvist och Ottosson, 2011)

Det finns även andra vetenskapliga infallsvinklar än ovan nämnda teorier och forskning inom området miljöpsykologi, där man försöker ta reda på vad det är i naturen som är så välgörande för människan. Vad händer i hjärnan när vi vistas i naturen och hur påverkas vår hälsa? I naturen förekommer ofta så kallade fraktaler vilket innebär att beståndsdelarna liknar helheten, en slags mönsterupprepning i olika skalor. Genom naturens geometriska uppbyggnad kombineras komplexitet och ordning och bildar en greppbarhet eller en så kallad självlikhet. Det har visat sig att vid en viss grad av självlikhet av mönsterupprepning varvar människor ner och värdesätter mönstret i högre grad än annars. Detta har man kunnat påvisa genom EEG, en metod där man fysiologiskt mäter elektriska impulser i hjärnan. Människor har reagerat med lugna impulser, vilket tyder på avslappning. Dessa studier är av stort intresse då de visar att naturen besitter särskilda mekanismer som bidrar till återhämtning. (Johnson, Lundqvist och Ottosson, 2011).

3. Ståndort

3.1 Faktorer som påverkar växtplatser

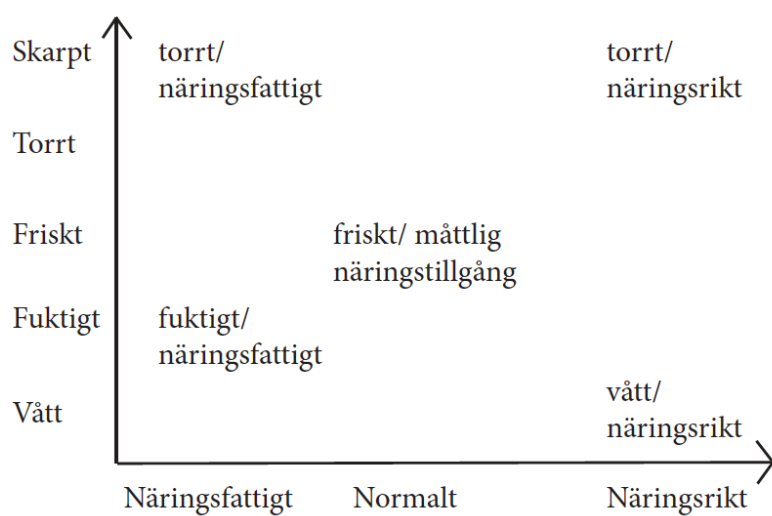
Med ståndort menas de specifika krav en växt har på sin omgivning och vilka faktorer som påverkar växten på växtplatsen. De faktorer man brukar tala om inom begreppet ståndort är tillgången till ljus, värme, näringstillgång och markfukt, men även hävd, klimat och relationen mellan sommar och vinter går under begreppet ståndort (Wahlsteen 2018). När det kommer till val av växter finns det en rad olika faktorer man behöver ta i beaktande. Genom kunskapen om dessa faktorer kan man välja rätt växt för rätt plats och på så vis skapa hållbara planteringar.

3.2 Markfukt

Tillgång till markfukt beror på två faktorer, nämligen tillgången på grundvatten samt mängden nederbörd på platsen (Wahlsteen 2018). Markfukten kan variera under årets gång men genom grova beräkningar uppskattar man medelnivån för grundvattenytan under vegetationsperioden och får på så vis fram ett mått på mängden markfukt (Stendahl 2020). Det finns fem kategorier när det kommer till att beskriva tillgången på vatten: skarpt, torrt, friskt, fuktigt och vått. En skarp ståndort innebär att det i stort sett inte finns någon tillgång alls på vatten. Nästa steg på gradienten, torrt, betyder att det inte finns någon tillgång till grundvatten och nederbörden på platsen är mycket låg. De flesta åkrar, parker eller bra trädgårdsjorدار brukar gå under benämningen friska medan en fuktig jord håller kvar något mer vatten. Den femte och sista rubriken vått betyder att det är en plats som ständigt står i vatten som sjöar, bäckar och kärr (Wahlsteen 2018).

3.3 Näringstillgång

Vilka växter som trivs på platsen avgörs av tillgången på näring. Att det finns växtlighet på näringsrika områden kan kännas som en självklarhet men det finns även växter som anpassat sig för att kunna växa på extremt näringsfattiga platser. Man kopplar ofta samman tillgången på näring med jordens pH. Är pH högt så är oftast näringstillgången hög medan om den är låg är pH oftast lågt. Ett så kallat ståndortsdiagram brukar användas för att förklara sambandet mellan vatten och näring (se bild nr). På y-axeln redogörs för vattentillgången och på x-axeln näringstillgången (Wahlsteen 2018).

Figur 3. Egenritat diagram med ursprung från liknande ur Wahlsteen (2018).

3.4 Ljus

En avgörande faktor för växten är tillgången till ljus. På växtplatser där tillgången är begränsad har en anpassning skett hos vissa arter, vilket innebär en stor konkurrensfördel. Detta har lett till att en del arter kan leva i helskugga, under annan växtlighet eller på skuggsidan av ett berg eftersom de anpassat sig till dessa förhållanden och konkurrerar bäst där. Andra arter saknar helt konkurrensförmåga i skugga då de specialiserat sig på hög ljusstillgång och konkurrerar bäst på den sortens växtplats. Exempel på sådana är vanliga ängsväxter, men också växter som lever på hög höjd i bergsområden. (Wahlsteen 2018)

3.5 Temperatur

En del växter har krav på varma somrar och milda vintrar, växter från varma områden såsom Mellanamerika, Europa eller södra Asien. För optimal utveckling kräver dessa arter varma somrar, vilket påverkar blomning och tillväxt positivt. Medan kalla somrar ger fler sjukdomsangrepp, mindre blomning och gör dem mindre hårdiga. För växter som kräver motsatta förhållanden alltså svala somrar och kalla vintrar sker det omvända då de utsätts för varmt klimat. De blir stressade och reagerar med att växa för mycket eller att bli mer mottagliga för sjukdomar och riskerar dö (Wahlsteen 2018). Södra Sverige ligger i den varmtempererade zonen där vintrarna är milda och sommaren är förhållandevis varm och lång medan Svealand och Norrland ligger i den kalltempererade zonen. Detta innebär kortare vegetationsperiod och längre kallare vintrar. Med vegetationsperiod menas den period då dygnsmedeltemperaturen ligger över 5° i fyra dagar i rad (Johan Stendahl 2020).

3.6 Den föränderliga ståndorten

Vad som är viktigt att tänka på som designer, eller byggare av växtmiljö är att ståndorten inte är statisk, utan under ständig förändring. Hävd*, succession**, erosion, förändringar i tillgången till vatten, klimatförändring, evolution är alla faktorer som påverkar och förändrar ståndorten (Wahlsteen 2018).

* Hävd innebär en plast som påverkas av människan igenom exempelvis slåtter eller gräsklippning (Wahlsteen 2018).

** Succession beskriver utvecklingen på en specifik plats från bildande av ny jord, primärsuccesion och övergår till sekundärsuccesion när det bildats tillräckligt mycket jord för att växter ska kunna etablera sig. I sekundärsuccesionen befinner vi oss när vi gestaltar trädgårdar och parker och då benämns succesionen oftast som den naturliga växtföljden, men berör egentligen också insekts- och däggdjursföljden (Wahlsteen 2018).

3.7 CSR- modellen, växternas olika överlevnadsstrategier

I alla växtsamhällen utsätts växter för konkurrens. Det finns begränsade resurser som växterna gör anspråk på som vatten, ljus och näring. För att klara konkurrensen och överleva har växterna utvecklat olika strategier (Wahlsteen 2018). Strategierna är inte bara till för att kunna nyttja resurserna och hantera olika former av stress utan också för att kunna vara första på plats och etablera sig på områden som utsatts för någon form av störning. CSR- modellen består av tre kategorier vilka är konkurrensstrategier (C), stresstrategier (S) samt störningsstrategier (R). Modellen är framtagen av J.P Grime och är genom sin enkelhet en god hjälp för att välja rätt växt till rätt plats (Sjöman & Slagstedt 2015). Flertalet växter har ingen renodlad strategi, utan är en kombination av flera. Ett exempel skulle kunna vara ett träd som är en konkurrensstrateg men även tål skugga vilket gör den till en CS-strateg. Det finns även växter som omnämns som CSR-strategier eftersom de utvecklat alla tre strategierna.

C- konkurrensstrategier

Konkurrensstrategernas genetiska karaktärsdrag eller deras konkurrensförmåga innebär att de i sina resursrika, produktiva, habitat snabbt omsätter anskaffade resurser till biomassa. Det naturliga urvalet kommer att gynna de växter som är bäst anpassade till detta. (Grime 2001 se Sjöman & Slagstedt 2015). På växtplatser med ostörda jordar och god tillgång till resurser etablerar sig arter som snabbt kan omsätta näring, vatten och solljus till biomassa. Dessa växter är ofta storvuxna och långlivade då de investerar mycket näring i rötter och stam. Då de är perenna och kan stå kvar under många år kan de ofta vänta med blomningen till senare i livet. (Wahlsteen 2018)

S- stresstrategier

Är växter som anpassat sig för att överleva på områden där förhållandena är extremt svåra såsom för varmt, brist på vatten eller näring. Genom att ha anpassat sig till dessa förhållanden behöver de inte konkurrera med annan vegetation (Wahlsteen 2018). Stresstrategier har en låg omsättning av vatten och näring, de sparar med andra ord på sina resurser för att kunna överleva ogynnsamma perioder under sin livstid, vilken ofta är väldigt lång. På grund av sitt resurssparande blommar de oregelbundet och som ytterligare hjälp för att hushålla resurserna har de små, inte sällan läderaktiga eller dillika blad (Grime 2001 se Sjöman & Slagstedt 2015)

R- störningsstrategier

Växter anpassade till störningar, vars strategi är att etablera sig i habitat med instabila jordar. Det kan handla om marker påverkade av erosion, där det brunnit, platser med stormfällor eller mark som på annat sätt rörs om på ytan. (Wahlsteen 2018). Växterna som etablerar sig här är snabba kolonisatörer, ofta ettåriga växter (Packham et al. 1992 se Sjöman & Slagstedt 2015). En kort livscykel, det vill säga snabbt förlopp mellan etablering, blomning och frösättning ger störningsstrategen goda förutsättningar till etablering på den här sortens jordar. Denna anpassning gör att de konkurrerar ut mer långlivade växter med en längre livscykel på mark med återkommande störningar. (Sjöman & Slagstedt 2015)

4. Projektplats Fläderblomman

4.1 Platsbesök

Området ligger helt öppet omgivet av åkermark på alla sidor utom mot norr där det gränsar till en väg och ett bostadsområde insprängt i tallskog. På området ligger 17 stycken vita atriumhus i ett plan med fyra rum och kök. Invånarna på området består främst av medelålders par. På området rör man sig främst för att ta sig till sin bostad, alltså kör in på området och parkerar på sin uppfart som ligger i anslutning till ytterdörren. Det verkar därmed inte finnas några naturliga rörelsemönster på platsen, troligen på grund av bristen på tillfredsställande miljö. Bilder från platsbesöket finns i bilaga 1.

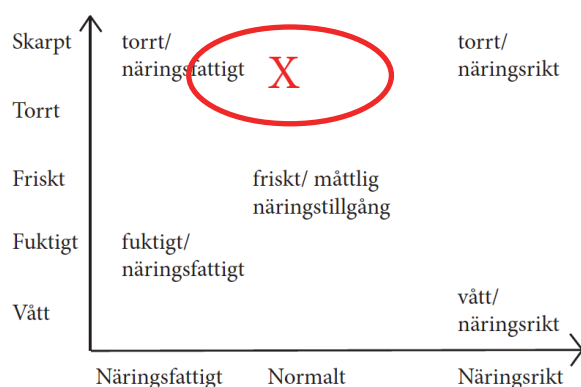
Figur 4 Hofteruep Slånbärsvägen (© Lantmäteriet u. å)

Rörelsemönster

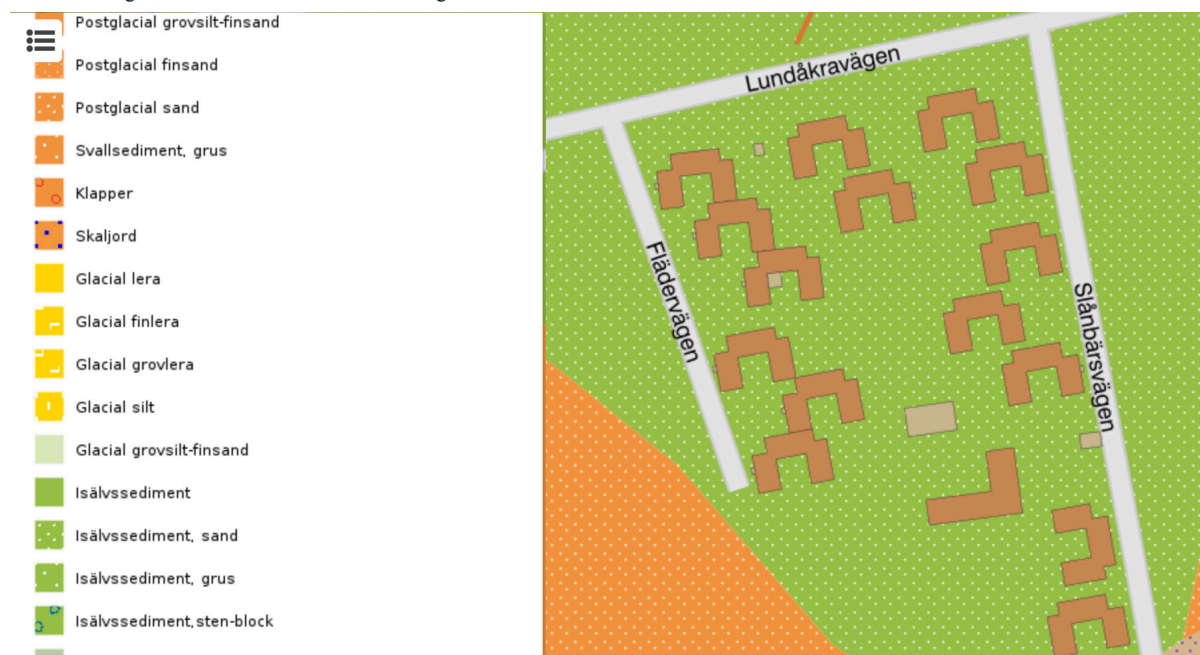
4.2 Projektplats Fläderblomman- Platsens förhållande

Fläderblomman ligger som tidigare nämnts i skånska Hofterup och tillhör odlingszon 1. Området ligger helt öppet mot åkerlandskapet med undantag den norra sidan som gränsar mot tallskog och är därmed väldigt vindutsatt. Den genomsnittliga årsnederbörden för sydvästra Skåne ligger på cirka 600 mm (SMHI u.å.). Geokartan visar på att jordarten för platsen består av isälvsediment- sand och berggrunden kalksten (SGU u.å.). Efter mailkontakt med Eva-Lou Gustafsson fick vi bekräftat att detta kan likställas med ren sandjord. Under ett par föreläsningar på SLU i februari 2019 pratade Eva-Lou Gustafsson, Agronom med markinriktning, om olika jordarter och dess egenskaper. Utifrån dessa föreläsningar kan sandjordar beskrivas som en jord med grov- och enkelkornsstruktur med en kornstorlek på 0,06-2mm. Vind- och vattenerosion är en riskfaktor för sandjordar. Med rådande platsförhållande som specificeras nedan blir det viktigt att ta med oss till gestaltningsprocessen att växterna som väljs klarar av att konkurrera på torra, soliga platser med förhållandevis näringsfattiga jordar.

- Markfukt- Sandjordar har en låg vattenhållande förmåga, är genomsläppliga och självdränerande och har därmed en liten andel växttillgängligt vatten,
- Näringstillgång- Eftersom sandjordar är väldigt genomsläppliga är risken stor för urlakning och resulterar därmed i lågt näringsinnehåll.
- Ljus- Då platsen ligger helt öppet i öster, söder och väster med i stort sett inget som ger skugga åt platsen är ljusstillgång hög.
- Temperatur- Fläderblomman ligger i det man kallar varmtempererad zon, som innebär milda vintrar och förhållandevis varma och långa somrar (Wahlsteen 2018). Enligt Eva-Lou innebär sandjord att jorden snabbt blir varm på våren, kyls snabbt av på hösten men räknas ej som tjälfarlig.

Figur 5. Egenritat diagram med ursprung från liknande ur Wahlsteen (2018). Krysset visar var på ståndortsdiagrammet Fläderblomman befinner sig.

Figur 6. Jordarter (SGU u.å.)

4.3 Projektplats Fläderblomman- Platsanalys

Med utgångspunkt i Catherine Dee's Form and fabric in landscape architecture (2001) har en platsanalys sammanställts som ett resultat av platsbesöket. Dee talar om landskapet som dynamiskt och levande, men möjligt att bryta ner i komplexa rumsliga strukturer. Vi utgår från Catherine Dees sju rumsliga strukturer, eller morfologiska delar som hon också väljer att kalla dem, när vi undersöker, inventerar och analyserar områdets styrkor och brister. Nedan följer en förklaring av vad begreppen innebär samt vår analys av områdets olika delar. Catherine Dee är universitetslektor i landskapsarkitektur på Sheffield University, UK. Författare till flertalet böcker inom ämnet.

Landscape fabric / Sammanhang

Översikt och helhet över landskapet i stort. Förhållandet mellan de olika rumsliga delarna, hur de utformas och kopplas samman och bildar en helhet likt ett lapptäcke. Hur tankegångarna går som ligger till grund för hela designprocessen. Det finns många olika aspekter att ta hänsyn till. Sammanhanget och den omgivande miljön är viktig att ta in i designen. Man talar om att de sociala och kulturella sammanhangen är viktiga liksom det mänskliga perspektivet (Dee, Catherine 2001).

Området ligger mitt ute på slätten i det skånska odlingslandskapet, norrut granne med ett bostadsområde från 70- och 80-talet omgivet av tallskog. Omgivande vegetation kommer att inspirera vid växtval i designprocessen. De boende i området kommer att bli tillfrågade om det finns allmänna önskemål för utemiljön.

Spaces / Rumslighet

Detta är utrymmen som används av människan för att kunna njuta av landskapet och nyttja denna till utomhusaktiviteter. Vidare förklarar hon att (Dee 2001) att landskapsarkitektur innebär att man planerar och delar av områden. Rumsligheten blir då ett resultat av denna planering och uppdelning. Som grund för att skapa rumsligheter jobbar man med golv, väggar och tak. Med golv menas det markmaterial man väljer att använda som till exempel gräs, grus, sten. Väggelement kan bestå av höga gräs, buskar, plank. Trädkronor är ett bra exempel på tak, finns inga lämpliga trädkronor kan byggda element som pergolor var ett alternativ (Dee, Catherine 2001).

På samfällighetens område råder stor brist på rumslighet, det är i huvudsak huskropparna som bidrar till rumsbildning. På området finns det en större tall, som bidrar med att bilda tak vid området den är placerad på. Vid den södra änden av området finns en boulebana och vid detta område skapas också en rumslighet då några större träd och buskage bildar en vägg ut mot åkern. Dagvattenfördröjningen som ligger relativt centralt på bostadsområdet gör ytan nedsänkt och bildar därmed en slags rumslighet.

Paths / Gångar

I boken (Dee 2001) beskrivs gångvägar som en del av viktigaste komponenterna i landskapet då dessa underlättar användningen och upplevelsen av platsen. Gångar och stigar bidrar därmed till en naturlig cirkulation på platsen (Dee, Catherine 2001).

Gångarna på området består av stenmjöl/fin singel och känns relevant placerade för att kunna ta sig runt bostadsområdet. Tyvärr är dessa odefinierade då kanter saknas och därmed växer gräset in i gångarna och vice versa.

Figur 7. Vy över del av omgivning i norr.

Figur 8. Vy över rumsligheten som bildas av sänkan

Figur 9. Odefinierad gång med skarp kant mot asfalt och gräs som växer ut i gruset.

Edges / Gränser

Kan definieras som där ett område eller landskap övergår till ett annat. Dee (2001) beskriver kanter som något som separerar eller omsluter olika utrymmen. Kan vara rumsliga begrepp för dess potential att förbättra eller försämma aktiviteter på offentliga platser (Dee, Catherine 2001).

Längs med de två infartsvägarna som finns till området samt den norra delen som ansluter till Lundåkravägen står ensidiga alléer av rönn. I den södra delen avgränsas området mot åkerlandskapet i form av en slänt. Några av parkeringsytorna avgränsas med avenbokshäck. Inne på området saknas tydliga avgränsningar mellan de olika ytorna.

Foci / Blickpunkt

Dee beskriver fokuspunkter i landskapet med stark dragningskraft. Element som är dominanta och skiljer sig från sin omgivning. Det kan vara former, men även platser som påkallar uppmärksamhet och drar människor till sig. Dessa kontrasterande element kan ha en praktisk, social eller kulturell funktion. Det kan även vara ett landmärke med en orienterande funktion ((Dee, Catherine 2001).

I området fann vi få blickpunkter. De två tallar som stod ensamt intill dagvattenreservoaren var en blickpunkt. Dagvattenreservoaren som bildade en nedsänkt oval skålform, var en annan. Elskåpet som stod intill en av gångarna ut mot vägen utgör en.

Thresholds / Övergångar

Enligt Dee är detta ofta små ytor som utgör övergångar från ett rum i landskapet till ett annat. En yta som förbereder människan mentalt för övergången till något annat. Det kan vara tydligt som via en grind eller entré, men det kan också vara landskap som visuellt länkar in i varandra. Från omslutet till öppet, från land till vatten. Det kan också vara

“mellanrum” som inbjuder till spontanitet, sociala möten och rekreation. En trappa är ett sådant exempel (Dee, Catherine 2001).

Från gångar till öppna ytor. Mellan huskropparna bildas gångar som övergår i öppna ytor ut mot omgivande landskap. Gångar mellan husen leder in mot en stor öppen yta i mitten av bostadsområdet.

Detail / Detaljer

Detaljer beskrivs som landskapet på ett mer närgånget sätt, i den mindre skalan. Uppförstorat tittar man exempelvis på textur, taktila värden, mönster, ljus, doft och färg. Detaljerna är starkt kopplade till våra sinnen. Även möbler räknas hit. Detaljer är inte en del som kommer in i slutet av designprocessen, utan är integrerad som en grundläggande tanke att ta hänsyn till genom hela processens alla beståndsdelar (Dee, Catherine 2001).

I området finns det mest stora öppna gräsytor och en del träd. Därmed är detaljerna få. Asfalterad väg som möter grusgång och gräs som växer in i gruset. Här finns också gott om smala gräsremсор. Andra detaljer att ta upp är en liten stenlagd yta med kvadratiska betongplattor. På den står ett robust möblemang i trä. Här finns också en boulebana.

Figur 10. Ensidig allé som gränsar till Lundåkravägen.

Figur 11. Två tallar som blir en blickpunkt från flera gångar på området då dessa är de enda som skapar skapar höjd på området.

Figur 12. Övergång i form av entré från väg till samfälligheten

4.4 Projektplats Fläderblomman- Platsens behov

Genom platsanalysen enligt C. Dee's sju rumsliga strukturer (Dee 2001) har flertalet behov på Fläderblomman kunnat konstaterats. Behoven som sammanställts nedan samt önskemålen för platsens utmiljö tar vi med oss vidare in i gestaltungsarbetet. Genom att åtgärda behoven kommer ett mer skyddat och ombonat området skapas som möjliggör socialt umgänge grannar emellan, vilket i gengäld kan ge en mer social trygghet

- **Sammanhang**
 - Plocka in växtmaterial som finns i omgivande landskap
- **Rumslighet**
 - Träd och buskar för att skapa både tydligare väggar och tak
 - Sociala ytor
- **Gångar**
 - Kantstöd för att göra gångar/ övergångar tydligare och snyggare
 - Nytt markmaterial i gångarna
 - Sammanlänkning av en del av gångarna
 - Växtlighet på slänterna som löper längs med gångar
- **Övergångar**
 - Markera entreér
 - Tydliggöra övergångar mellan platsens olika rum
- **Blickpunter**
 - Få in pelarformade träd för att skapa höjd
 - Träd med starka karaktärsdrag
- **Gränser**
 - Avskärma mot vägen
- **Detaljer**
 - Växtmaterial med variation i textur, färg och doft
 - Nya sittplatser

5. Gestaltungsförslag

5.1 Växtval- ståndortsanpassat växtmaterial

I processen med val av växter har den rådande ståndorten för platsen varit den viktigaste faktorn. Ståndorten för platsen är som beskrivits tidigare torr, solig och måttligt näringsrik. En del av växterna kan användas på mer än just en ståndort då den har en bredare ståndortsamplitud än en specifik ståndort erbjuder. I denna torra ståndort är det främst växter med stresstålig karaktär som används, så kallade S-strategier eller SC-strategier (konkurrens tåliga stresstrategier), med andra ord växter som konkurrerar bra på torra, jordar med låg- måttlig näringstillgång och soligt läge (detta går att läsa mer utförligt om under rubriken CSR tidigare i arbetet). S-strategier växer naturligt på väl-dränerade, varma jordar, oftast med god tillgång på kalk. Denna typ av förutsättningar återfinns på torrängar, stäpper och alvar (Wahlsteen 2018). Funktionen växterna ska bidra med på platsen är att skapa rumslighet, skapa blickpunkter, tydliggöra gränser, övergångar och entréer mellan områden. Växtmaterialet består främst av buskar och träd för att skapa volym och tydligare rum på området. Förutom en del vintergröna växter har en del av buskarna, perennerna samt gräs valts för att vara med och bidra med ett estetiskt vintervärde. För att gynna våra pollinatörer har växter valts med fokus på blomning från vår till sen höst. En hel del av växterna återkommer på hela området för att på så vis skapa en röd tråd och harmoni.

Träd

<i>Juniperus communis</i> 'Vemboö' E	en
<i>Pyrus salicifolia</i> 'Pendula'	hängande silverpärön
<i>Rhus typhina</i>	rönnsamak

Buskar

<i>Buddleja davidii</i> 'White Profussion'	syrénbuddleja 'White Profussion'
<i>Caryopteris incana</i> 'Heavenly Blue'	skäggbuske
<i>Cotinus coggygria</i>	perukbuske
<i>Eleagnus angustifolia</i>	silverbuske
<i>Hippophae rhamnoides</i> 'Hikul'	havtorn 'Hikul'
<i>Lonicera diervilla</i> 'Dilon'	rosentry
<i>Pinus mugo</i> 'Mops'	dvärgbergstall
<i>Pinus mugo</i> 'Pumila'	dvärgblågran
<i>Potentilla fruticosa</i> 'Pink Beauty'	tok
<i>Prunus pumila</i> var. <i>Depressa</i> E	sandkörsbär
<i>Rhus aromatica</i> 'Grow Low'	softsumak
<i>Salix purpurea</i> 'Nana'	litet rödvide
<i>Stephanandra incica</i> 'Crispa'	liten stefanandra
<i>Syringa josikaea</i> 'Oden'	ungersk syrén

Klätterväxt

<i>Clematis vitalba</i> 'Paul Farges'	skogsklematis
---------------------------------------	---------------

Perenner

Achillea 'Conoration Gold'
Achillea millefolium 'Terracotta'
Artemisia ludoviciana 'Silver Queen'
Aster divaricatus
Calamagrostis acutiflora 'Overdaam'
Clinopodium nepeta 'Blue Cloud'
Euphorbia cyparissa
Geranium macrorrhizum 'Spessart'
Hylotelephium 'Matrona'
Lavandula angustifolia 'Munstead'
Nepeta faassenii 'Walkers low'
Origanum laevigatum 'Herrenhausen'
Perovskia atriplicifolia
Salvia nemorosa 'Caradonna'
Salvia officinalis 'Purpureaecens'
Sesleria nitida

gyllenröllika
röllika
vitmalört
skogsaster
brokbladigt tuvrör
blå stenkynndel
vårtörel
flocknäva
kärleksört
lavendel
kantnepeta
oregano
perovskia
stäppsalia
kryddsalvia
glansälvväxing

Lök

Crocus chrysanthus 'Gipsy Girl'
Muscari armenicum
Puschkinia scilloides
Scila bifolia
Scilla sibirica
Tulipa praestans 'Shogun'
Tulipa turkestanica

bägarkrokus 'Gipsy Girl'
armenisk pärlhyacint
porslinshyacint
tidig blåstjärna
rysk blåstjärna
anemontulpan
dvärgtulpan

5.2 Konzept- projektplats Fläderblomman

Den huvudsakliga gestaltningen görs på fyra områden. Dessa områden utformas efter de önskemål och behov som framkommit genom samtal med representanter från styrelsen samt undersökning och platsanalys. De fyra huvudområdena börjar med entréerna/gångstråk i den norra delen, kommer över i finrummet och mellanrummen som båda ligger någorlunda centralt på området. I den södra delen hittar vi sällskapsrummet som ska locka till socialt umgänge, detta rum är strategiskt placerat längst in på området för att gångstråken och de gestaltade delarna på området ska kunna upplevas på promenaden dit. Genom gestaltningen skapas en grönare och mer varierad utemiljö vilket höjer statusen för området, inbjuder till socialt umgänge, stärker banden mellan de boende och skapar en känsla av trygghet (Boverket 2010). Som nämnt tidigare i arbetet så reagerar vi positivt på gröna miljöer vilket leder till en rad goda effekter på vår hälsa (Johnson, Lundqvist och Ottosson 2011). Området utformas för att kunna vara tillgänglig för alla oavsett förutsättningar vilket är en del av vad social hållbarhet bygger på (Lunds universitet 2020; Urban Utveckling & Samhällsplanering AB u.å).

Entréer & gångstråk

Görs välkomnande med busk- och perennplanteringar som tydliggör övergången från offentligt till mer privat område. Som gräns mellan Lundåkravägen och området planteras buskar

Mer om entréer & gångstråk på sidan 24

Finrummet

Binder samman gångarna med hjälp av en spång som löper över ytan. Ramas in av busk- och perennplanteringar och blickfång skapas med hjälp av pelarformade enar. Mellan gångarna och spången bildar häggmisplar tydliga övergångar mellan rummen.

Mer om finrummet på sidan 26

Mellanrummen

Rum som stimulerar ögat och förgyller gångstråket. Perennplanteringen i förgrunden ger gångstråket mer dynamik och skapar rumslighet. Rönnsamak och pelarformad ena utgör blickpunkt på platsen.

Mer om mellanrummet på sidan 28

Sällskapsrummet & gångstig

Buskplantering skapar rumslighet. Det skapas ett skyddat rum för social samvaro. En byggd detalj är en svängd pergola med sittmöjligheter. Sandkörsbär klär in slänterna längs med gångstigen och gör promenaden trevligare.

Mer om sällskapsrummet och stigen på sidan 30

Figur 13. Illustrationsplan svartvit.

Figur 14. Illustrationsplan.

Gestaltningsförslag

5.4 Områdets olika delar- Entréer & gångväg

Entréerna
De två infarterna till området Fläderblomman saknar idag entréer. Det finns inget som markerar övergången till bostadsområdet. Genom att tillföra vegetation på båda sidor om vardera entrén vill vi göra dessa ytor till välkomnande rum som visar var området börjar och slutar. Här adderas mindre träd i form av silverpäron, *Pyrus salicifolia*, samt fjärilsbuskar och skäggbuskar som med sin sena blomning i lila ger ett prydnadsvärde långt in på hösten. På marken växer perenner som lavendel, *salvia*, *nepeta*, gyllenrölleka samt prydnadsgräs. Ett axplock av det växtmaterial och de färger som använts genom hela gestaltningen av området. Färgerna går främst i lila och silver.

Gångväg
Utmed gångvägen som löper mellan de två infarterna till området står i dagsläget en ensidig trädallé av rönnar. Denna kompletteras med ett lågt buskage under bestående av *Stefanandra* och doftsumaken *Rhus aromatica* 'Grow Low'. *Stefanandra* är en snabbväxande, marktäckande buske som blommar med små grönvita blomklasar i Juni. Doftsumaken är också den en marktäckande buske vars nya skott har en aromatisk doft. Den blommar med gula blommor i april-maj. Det största värdet av doftsumaken är den otroliga röd-orangea höstfärgen. Buskaget tillförs dels för att göra en tydligare avskärmning till området, skapa volym samt skydda träden mot maskinella skador som gräsklippare och trimmrar, skador som idag kan ses på flertalet träd över hela området.

Träd
Amelanchier laevis 'Bäcklösa' E
Pyrus salicifolia 'Pendula'

kopparhäggmispel
hängande silverpäron

Buskar
Buddleja davidii
Caryopteris incana 'Heavenly Blue'
Hippophae rhamnoides 'Hikul'
Pinus mugo 'Mops'
Prunus pumila var. *Depressa* E
Rhus aromatica 'Grow Low'
Salix purpurea 'Nana'
Stephanandra incica 'Crispa'

syrénbuddleja
skäggbuske
havtorn 'Hikul'
dvärgbergstall
sandkörsbär
doftsumak
litet rödvide
liten stefanandra

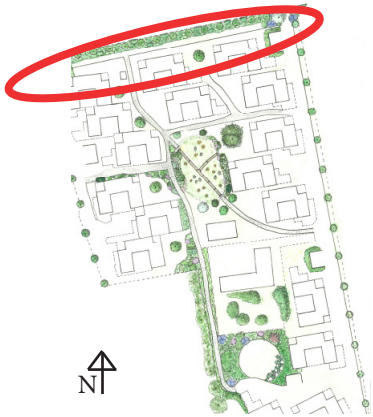
Perenner
Achillea 'Conorotion Gold'
Calamagrostis acutiflora 'Overdaam'
Clinopodium nepeta 'Blue Cloud'
Euphorbia cyparissa
Geranium macrorrhizum 'Spessart'
Hylotelephium 'Matrona'
Lavandula angustifolia 'Munstead'
Nepeta faassenii 'Walkers low'
Origanum laevigatum 'Herrenhausen'
Perovskia atriplicifolia
Salvia nemorosa 'Caradonna'
Salvia officinalis 'Purpureacens'
Sesleria nitida

gyllenrölleka
brokbladigt tuvrör
blå stenkyndel
vårtörel
flocknäva
kärleksört
lavendel
kantnepeta
oregano
perovskia
stäppsalia
kryddsalvia
glansälvväxing

Lök
Muscari armenicum
Puschkinia scilloides
Scilla bifolia
Scilla sibirica
Tulipa praestans 'Shogun'
Tulipa turkestanica

armenisk pärlhyacint
porslinshyacint
tidig blåstjärna
rysk blåstjärna
anemontulpan
dvärgtulpan

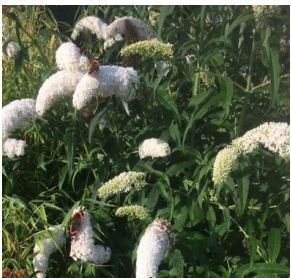
ORIENTERINGSKARTA

Figur 15. Illustrationsplan. Skala 1:500

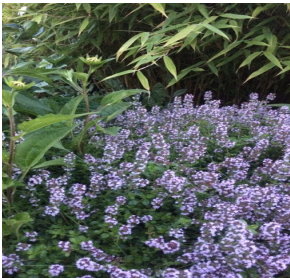
Figur 16. *Pyrus salicifolia* 'Pendula'.

Figur 17. *Buddleja davidii* 'White Profusion'

Figur 18. *Nepeta faassenii* 'Walkers Low'
Elsa Spezio (CC BY-SA 2.0)

Figur 19. *Origanum laevigatum* 'Herrenhausen'

Figur 20 *Achillea* 'Coronation Gold'
Av manuel m.v. (CC BY 2.0)

Figur 21. *Stephanandra incica* 'Crispa'

Figur 22. *Pinus mugo* 'Mops'

Figur 23. *Perovskia atriplicifolia*

Figur 24. *Euphorbia cyparissa*

Figur 25. *Hippophae rhamnoides* 'Hikul'

Figur 26. *Hylotelephium* 'Matrona'

Figur 27. *Salvia nemorosa* 'Caradonna'

Figur 28. Skiss över entré Fläderblomsvägen

Figur 29. Skiss över entré Slånbärsvägen

Gestaltningsförslag

5.5 Områdets olika delar- Finrummet

Denna stora plan i hjärtat av området tjänar som översvämningsyta. I mitten av ytan finns en oval form som bildar en sänka och utgör därmed en slags rumslighet. På västra sidan finns en liten kvadratisk platta med två tallar i ena hörnet ut mot sänkan. Mot norr och väster utgörs planens gränser av gångstigar och mot söder och öster av bostadshus. Vi tillför växtlighet i form av mindre träd, buskar och robusta perenner i sänkans slänter. På bottnen planteras prydnadsgräs och stenar grupperas och placeras ut. En spång i tryckimpregnerat trä byggs och går diagonalt från sydöstra sidan.

ORIENTERINGSKARTA

Träd
Amelanchier laevis 'Bäcklösa' E
Juniperus communis 'Vemboö' E

kopparhäggmispel
en

Buskar
Caryopteris incana 'Heavenly Blue'
Eleagnus angustifolia
Hippophae rhamnoides 'Hikul'
Pinus mugo 'Mops'
Pinus mugo 'Pumila'
Potentilla fruticosa 'Hopleys Orange'
Prunus pumila var. *Depressa* E
Rhus aromatica 'Grow Low'

skäggbuske
silverbuske
havtorn 'Hikul'
dvärgbergstall
dvärgblågran
tok
sandkörsbär
doftsumak

Perenner
Achillea 'Conoration Gold'
Artemisia ludoviciana 'Silver Queen'
Aster divaricatus
Calamagrostis acutiflora 'Overdaam'
Clinopodium nepeta 'Blue Cloud'
Euphorbia cyparissa
Nepeta faasseeenii 'Walkers low'
Perovskia atriplicifolia
Salvia nemorosa 'Caradonna'
Salvia officinalis 'Purpureacens'
Sesleria nitida

gyllenröllika
vitmalört
skogsaster
brokbladigt tuvrör
blå stenkyndel
vårtörel
kantnepeta
perovskia
stäppsalvia
kryddsalvia
glansälvväxing

Lök
Crocus chrysanthus 'Gipsy Girl'
Muscari armenicum
Puschkinia scilloides
Scilla bifolia
Scilla sibirica
Tulipa praestans 'Shogun'
Tulipa turkestanica

bägarkrokus 'Gipsy Girl'
armenisk pärlhyacint
porslinshyacint
tidig blåstjärna
rysk blåstjärna
anemontulpan
dvärgtulpan

Figur 30. Illustrationsplan. Skala 1:500

Figur 31. Juniperus 'Vemboö'

Figur 32. Eleagnus angustifolia

Figur 33. Hippophae rhamnoides 'Hikul'

Figur 34. Pinus mugo 'Pumila'

Figur 35. Potentilla fruticosa 'Hopleys Orange'

Figur 36. Amelanchier 'Bäcklösa' E

Figur 37. Salvia officinalis 'Purpureacens'

Figur 38. Perovskia atriplicifolia

Figur 39. Nepeta faasseeenii 'Walkers Low'
Elsa Spezio (CC BY-SA 2.0)

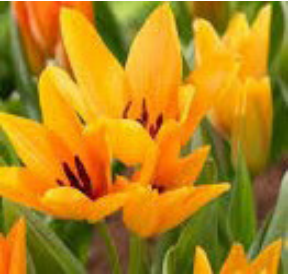
Figur 40. Salvia nemorosa 'Caradonna'

Figur 41. Artemisia ludoviciana 'Silver Queen'

Figur 42. Achillea 'Coronation Gold'
Av manuel m.v. (CC BY 2.0)

Figur 43. Tulipa praestans 'Shogun'

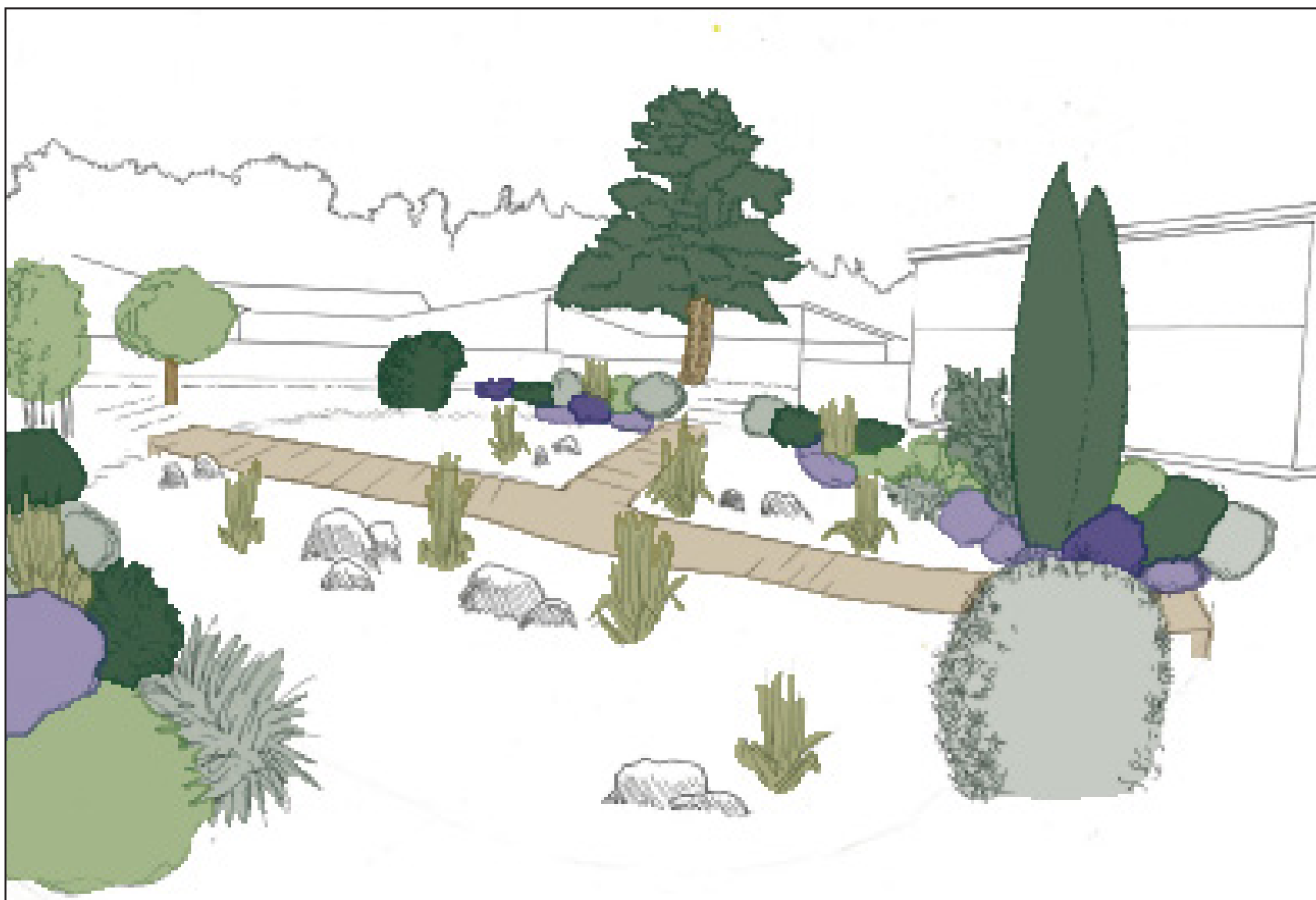
Figur 44. Scilla sibirica

Figur 45. Crocus chrysanthus 'Gipsy Girl'

Figur 46. Tulipa turkestanica

Figur 47. Skiss över Finrummet

5.6 Områdets olika delar- Mellanrummen

Ytorna som bildas där bostadshusen ligger i vinkel i förhållande till varandra har vi valt att kalla mellanrummen. Idag består dessa av gräs och ett par träd. Vi har valt att fokusera på dessa två ytor eftersom de ligger centralt i bostadsområdet. Längs gångstråket mellan finrummet och sällskapsrummet anläggs perenn- och buskplanteringar i organiska former som följer promenadvägen, resterande yta fylls med högre gräs samt en rönnsamak som blickfång.

ORIENTERINGSKARTA

Träd

Juniperus communis 'Vemboö' E
Rhus typhina en
rönnsamak

Buskar

Buddleja davidii syrénbuddleja
Caryopteris incana 'Heavenly Blue' skäggbuske
Cotinus coggygria 'Grace' perukbuske
Hippophae rhamnoides 'Hikul' havtorn 'Hikul'
Pinus mugo 'Mops' dvärgbergstall
Rhus aromatica 'Grow Low' doftsumak
Salix purpurea 'Nana' litet rödvide

Perenner

Achillea millefolium 'Terracotta' röllika
Artemisia ludoviciana 'Silver Queen' vitmalört
Aster divaricatus skogsaster
Calamagrostis acutiflora 'Overdaam' brokbladigt tuvrör
Clinopodium nepeta 'Blue Cloud' blå stenkyndel
Euphorbia cyparissa vårtörel
Geranium macrorrhizum 'Spessart' flocknäva
Hylotelephium 'Matrona' kärleksört
Lavandula angustifolia 'Munstead' lavendel
Nepeta faasseeenii 'Walkers low' kantnepeta
Origanum laevigatum 'Herrenhausen' oregano
Salvia nemorosa 'Caradonna' stäppsalia
Salvia officinalis 'Purpureacens' kryddsalvia
Sesleria nitida glansälvväxing

Lök

Crocus chrysanthus 'Gipsy Girl' bågarkrokus 'Gipsy Girl'
Muscari armenicum armenisk pärlhyacint
Puschkinia scilloides porslinshyacint
Tulipa praestans 'Shogun' anemontulpan
Tulipa turkestanica dvärgtulpan

Figur 48. Illustrationsplan skala 1:500

Figur 49. Juniperus 'Vemboö'

Figur 50. Caryopteris incana 'Heavenly Blue'

Figur 51. Cotinus coggygria 'Grace'

Figur 52. Pinus mugo 'Pumila'

Figur 53. Achillea millefolium 'Terracotta'

Figur 54. Artemisia ludoviciana 'Silver Queen'

Figur 55. Nepeta faasseeenii 'Walkers Low' Elsa Spezio (CC BY-SA 2.0)

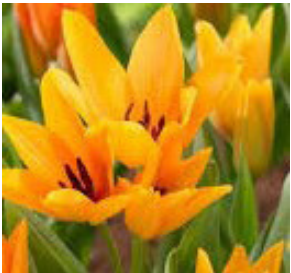
Figur 56. Hylotelephium 'Matrona' &

Figur 57. Lavandula angustifolia 'Munstead'

Figur 58. Aster divaricatus

Figur 59. Tulipa praestans 'Shogun'

Figur 60. Tulipa turkestanica

Figur 61. Crocus chrysanthus 'Gipsy Girl'

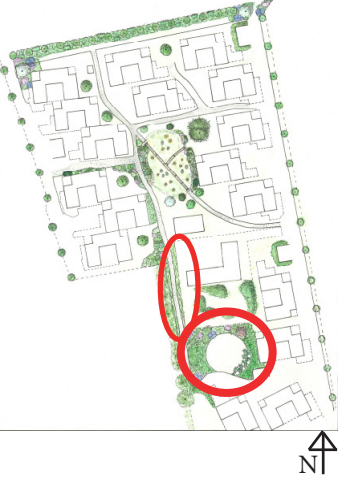
Figur 62. Skiss över ett av mellanrummen med stig mot flädervägen.

5.7 Områdets olika delar- Sällskapsrummet & stig mot finrummet

Sällskapsrummet ligger längst in i området. Idag består den av gräs, fem träd och en boulebana med en liten stensatt yta avsedd för sittmöbler. Den gränsar med ena sidan mot ett bostadshus. Ytan fylls ut med växtlighet och en halvcirkelformad/svängd pergola längs bostadshusets vägg så att det bildas en cirkelformad, öppen yta i mitten. Tanken är att du ska känna dig omsluten och skyddad. Ytan fylls ut med lägre buskar samt högre solitärbuskar

Stigen som leder ifrån sällskapsrummet upp mot finrummet snyggas till och slänten som ramar in den täcks med sandkörsbär som under maj kommer bidra med ett härligt surrande i busken då pollinatörerna besöker det vitblommande havet.

ORIENTERINGSKARTA

Buskar

Buddleja davidii
Caryopteris incana 'Heavenly Blue'
Cotinus coggygria
Lonicera diervilla 'Dilon'
Prunus pumila var. Depressa E
Rhus aromatica 'Grow Low'
Syringa josikaea 'Oden'

syrénbuddleja
skäggbuske
perukbuske
rosentry
sandkörsbär
doftsumak
syrén

Klätterväxt

Clematis vitalba 'Paul Farges'

skogsklematis

Lök

Crocus chrysanthus 'Gipsy Girl'
Puschkinia scilloides
Scilla bifolia
Scilla sibirica

bägarkrokus
porslinshyacint
tidig blåstjärna
rysk blåstjärna

Figur 63. Illustrationsplan skala 1:500

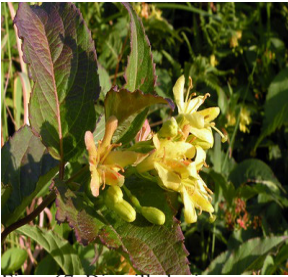
Figur 64. Buddleja davidii 'White Profussion'

Figur65. aryopteris incana 'Heavenly Blue'

Figur 66. 'Cotinus coggygria 'Grace'

Figur 67. Diervilla lonicera
Av Doug McGrady (CC BY 2.0)

Figur 68. Syringa josikaea 'Oden'

Figur 69. Prunus pumila var
Depressa E
Av Doug McGrady (CC BY 2.0)

Figur 70. Clematis vitalba 'Paul
Farges'
Av Andreas Rockstein
(CC BY-SA 2.0)

Figur 71. Scilla sibirica

Figur 72. Crocus chrysanthus
'Gipsy Girl'

Figur 73. Skiss över sällskapsrummet

6. Diskussion

Syftet med detta arbete har varit att skapa en mer socialt hållbar (Lunds universitet 2020; Urban Utveckling & Samhällsplanering AB u.å) utemiljö i samhällighetsområdet Fläderblomman. Vi har undersökt om man kan få till en intressantare utemiljö genom att tillföra mer grönska på området och därmed främja utevistelse (Boverket 2010; Gehl 2010). Målet har varit att belysa vikten av grönskande och varierande närmiljö. Vi ville ta reda på om man genom att addera mer växtlighet skulle kunna få de boende att utnyttja sin utemiljö för rekreation och social samvaro samt om detta eventuellt skulle kunna påverka boendevärdet och den sociala hållbarheten. Frågeställningen som besvaras är hur de boende i samhällighetsområdet Fläderblomman kan få en mer socialt hållbar utemiljö genom att tillföra växtlighet samt vilka växter som är lämpliga för platsen. Resultatet presenteras i ett övergripande gestaltningsförslag med tillhörande växtlista. För att kunna svara på vår frågeställning har vi genomfört en litteraturstudie, platsbesök, platsdokumentation samt samtal med representanter från samhälligheten där deras önskemål om platsen framkom. Platsbesöket resulterade i en platsanalys med stöd av Catherine Dee's (Dee 2001) sju rumsliga strukturer samt en sammanställning av platsens behov utifrån denna. Frågan huruvida de boende kan få en bättre socialt hållbar utemiljö kommer inte kunna besvaras i detta arbete då det skulle krävas en uppföljning med en omfattande studie om just detta under ett längre tidsperspektiv. Med stöd i de teorier, biofili-, estetisk-affektiv- och uppmärksamhetsteorin (Kaplan och Kaplan 1989, Kaplan 1995 se Johnson, Lundqvist och Ottosson, 2011) som vi tagit upp i arbetet tror vi ändå att en grönare och mer stimulerande utemiljö skapar bättre förutsättningar för en mer socialt hållbar boendemiljö. Dessutom har en grönare utemiljö en rad goda effekter på vår hälsa så som stressreducerande och blodtryckssänkande. I den sista delen av arbetet- gestaltningsförslaget, presenteras koncept, illustrationsplan, växtval samt skisser. Gestaltningen fokuserar på fyra huvudområden: Entréer och gångstråk har gjorts mer välkomnande och gett tydligare övergång från offentligt till privat. Mellanrummen har ramats in av perennplanteringar och skapat blickpunkter som gjort gångstråken intressantare. Sällskapsrummet har ramats in med buskplanteringar samt pergola för socialt umgänge. Finrummet som ligger centralt i området blir en fin utblick både inifrån intilliggande hus samt längs med gångstråken. Olika rum för olika typer av aktiviteter. Vi har fokuserat på att arbeta med att ändra rörelsemönster och tempo i området och arbetat utifrån Catherine Dee's tankar kring rum och struktur. Växtvalen har gjorts utifrån rådande ståndort (Wahlsteen 2018), stöd av CSR- modellen (Grime 2001 se Sjöman & Slagstedt 2015; Wahlsteen 2018). Tydlig vintergrön struktur och årstidsvariation med allt från tidig till sen blomning, höstfärger samt vinterståndare har varit viktiga aspekter vid valet av växter för platsen.

6.1 Metoddiskussion

Metoderna vi använt för att få svar på frågan angående om platsen kan bli mer socialt hållbar har främst varit litteraturstudier (Lunds universitet 2020; Urban Utveckling & Samhällsplanering AB u.å) men även platsanalys utifrån platsbesöket och samtal med representanter från styrelsen. Platsbesöket inkluderat med samtalet var en god hjälp för att identifiera platsens behov. Litteraturen gav en god inblick i vad social hållbarhet innebär och kunskap i några olika teorier som styrker människans välbefinnande kopplat till en grön utemiljö. Tidsbrist gör däremot att vi inte har möjlighet att göra någon uppföljande undersökning på platsen och därmed går inte frågan om den sociala hållbarheten förbättras att besvara. Litteraturstudien och platsbesöket hjälpte oss att avgöra platsens ståndort. Tack vare SGU:s geodata fick vi veta jordarten och genom mailkontakt med Eva-Lou Gustafsson, SLU, fick vi bekräftat att detta rör sig och ren sandjord. Utifrån detta har vi genom ståndortslitteratur (Wahlsteen 2018) kunnat ta fram lämpligt växtmaterial för platsen.

En metod som hade kunnat som hade kunnat komplettera arbetet bra, hade varit intervjuer med de boende på Fläderblomman. Under rådande pandemi har detta dessvärre ej varit möjligt att genomföra. Platsbesök på andra liknande områden hade varit både inspirerande och kunnat ge en bättre inblick i hur man bygger upp semioffentliga platser, vilket inte kunnat göras inom tidsramen för arbetet.

6.2 Potentiell vidareutveckling av arbetet

Detta är ett relativt stort område och eftersom tiden är begränsad har vi varit tvungna att prioritera vissa ytor trots att det finns mycket andra förbättringar som också skulle behöva göras på sikt. Det skulle exempelvis behöva göras en inventering av träden på området då en stor del av dem uppvisar dålig tillväxt och sjukdom ofta på grund av skador på stammen från motorgräsklippare eller dylikt.

6.3 Slutsatser

Genom att vi arbetat med ståndortsanpassat växtmaterial kommer planteringarna vara långsiktigt hållbara. Perennerna vi valt är robusta, pålitliga och långlivade och kommer därför finnas kvar över tid. Årstidsväxlingarna kommer att vara tydliga genom hela året med lökväxter, höstfärger och vintergrönt. Det blir dynamiska planteringar som vi hoppas väcker folks nyfikenhet och naturligt locka till att röra sig i området och därmed att spontana sociala möten uppstår. Detta i kombination med de evidensbaserade studier och teorier som tas upp i arbetet om växtlighetens effekter på social hållbarhet tror vi kommer gynna den sociala hållbarheten och därmed också boendevärdet på området.

7. Källförteckning

Dee, Catherine (2001). *Form and fabric in landscape architecture: a visual introduction*. London: Spon

Gehl, Jan (2011). *Life between buildings: using public space*. Washington, DC: Island Press

Grahn, Patrik (1986). *Grönplanering för människor*. Alnarp: ALA/MOVIUM

Johnson, Lena, Lundqvist, Susanna & Ottosson, Johan (red.) (2011). *Naturupplevelse och hälsa: forskningen visar vägen*. Alnarp: SLU

Sjöman, Henrik & Slagstedt, Johan (red.) (2015). *Träd i urbana landskap*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur

Wahlsteen, Eric (2018). *Växt- och ståndortskännedom* [utgivare okänd]

Digitala källor

Boverket(2010). *Socialt hållbar stadsutveckling*. (Dnr: 20114094/2009. Karlskrona. Boverket
<https://www.boverket.se/globalassets/publikationer/dokument/2010/socialt-hallbar-stadsutveckling.pdf>
[2021-01-30]

Dempsey, N., Bramley, G., Power, S., Brown, C. (2011). *The social dimension of sustainable development: Defining urban social sustainability*. Volume 19, issue 5. 289-300. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1002/sd.417>

Johan Stendahl (2020). *Ståndort*. <https://www.slu.se/miljoanalys/statistik-och-miljodata/miljodata/webbtjanster-miljoanalys/markinfo/markinfo/standort/> [2021-02-08]

Lunds universitet (2020). *Vad är hållbarhet*. <https://www.hallbarhet.lu.se/forskning/vad-ar-hallbarhet>
[2021-01-30]

Ramboll (u.å). *Vad är social hållbarhet*. https://se.ramboll.com/press/artiklar/vad-ar-social-hallbarhet?gclid=CjwKCAiAkJKCBhAyEiwAKQBCKhj47Xyjjyn_xMiwq2iM6mg7FybFw8zpisQSDT-8BW_6C83DF1xdxoCe84QAvD_BwE [2021-02-05]

Regeringskansliet (2016). *Att förändra vår värld: Agenda 2030 för hållbar utveckling* (Fi2016/01355/SFÖ). Stockholm: Regeringskansliet. <https://www.regeringen.se/49758d/contentassets/af12d612e-6e94b2698057db968d30b80/bilaga-3-svensk-oversattning-av-resolutionen-forandra-var-varld-agenda-2030-for-hallbar-utveckling>

SMHI (u.å). *Normal uppmätt årsnederbörd, medelvärde*.
<https://www.smhi.se/data/meteorologi/nederbord/normal-uppmatt-arsnederbord-medelvarde-1961-1990-1.4160> [2021-02-02]

Statens geotekniska institut (2020-12-11). *Jordarter kornstorleken bestämmer jordartens namn*. <https://www.sgi.se/sv/kunskapscentrum/om-geoteknik-och-miljogeoteknik/geoteknik-och-markmiljo/jordmateriallara/lera-och-kvicklera/> [2021-02-02].

Urban Utveckling & Samhällsplanering AB(u.å). *Social hållbarhet, definition*. <https://www.urbanutveckling.se/ordlista/stu/social-hallbarhet> [2021-02-01].

Ej publicerat material

Gustavsson Eva-Lou, föreläsningar om jordarter, Februari 2019.

Gustavsson Eva-Lou, universitetsadjunkt SLU, mailkontakt 1 Februari 2021

Gustavsson Eva-Lou, universitetsadjunkt SLU, mailkontakt 7 Mars 2021

Steen C, Styrelsemedlem Hofterup- Fläderblomman, mailkontakt 7 Februari 2021

Bildreferenser

Google (2021), *Kartdata*. Tillgänglig: <https://www.google.se/maps/place/Sk%C3%A5ne+L%C3%A4n/@55.9339029,12.3921315,8z/data=!4m5!3m4!1s0x464d783fe43b503f:0xbd47a217e2b7f0e1!8m2!3d55.9902572!4d13.5957692> [2021-02-01].

Kävlinge kommun (u.å) *Kommunal planering*. Tillgänglig: https://kavlinge.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=9c053a7f0be84abead266f4a82283587&extent=1426150.1428%2C7496227.2527%2C1484242.2843%2C7530127.0747%2C102100&showLayers=op2010_Kavlinge_4609%3Bop2010_Kavlinge_4609_0%3Bop2010_Kavlinge_4609_1%3Bop2010_Kavlinge_4609_2%3Bop2010_Kavlinge_4609_3%3Bop2010_Kavlinge_4609_4%3Bop2010_Kavlinge_4609_5%3Bop2010_Kavlinge_4609_6%3Bop2010_Kavlinge_4609_7%3Bop2010_Kavlinge_4609_8%3Bop2010_Kavlinge_4609_9%3Bop2010_Kavlinge_4609_10%3Bop2010_Kavlinge_4609_11%3Bop2010_Kavlinge_4609_12%3Bop2010_Kavlinge_4609_13

SGU (u.å). *Jordarter*. <https://apps.sgu.se/kartvisare/kartvisare-jordarter-25-100.html> [2021-02-02].

Alla foton av Camilla Magnusson och Susanna Mikkonen Lundahl när inget annat anges.

Alla illustrationer av Camilla Magnusson och Susanna Mikkonen Lundahl när inget annat anges

8. Bilagor

8.1 Bilaga 1

Bilder från platsbesök

Figur 74. Entré mot Fläderblomsvägen

Figur 75. Entré mot Slånbärsvägen

Figur 76. Gångväg mellan Slånbärs- och Fläderblomsvägen

Figur 77. En av många smala remsor mellan husen

Figur 78. Framsida till ett av husen på området

Figur 79. Biyta

Figur 80. Biyta mellan gästparkering och hus

Figur 81. Vy över område med bulebana

Figur 82. Otydlig grän mellan gång och gräs samt skarp övergång till asfalt.

Figur 83. Vy från södra delen mot norr.

Figur 84. Boulebanan sedd från norr.

Figur 85. Mellanrum.

Figur 86. Mellanrum med gång ut mot Fläderblomsvägen.

Figur 87. Central öppen yta på området.

Figur 88. Vy från Lundåkravägen.

Mål för hållbar utveckling

Mål 1. Avskaffa fattigdom i alla dess former överallt

Mål 2. Avskaffa hunger, uppnå tryggad livsmedelsförsörjning och förbättrad nutrition samt främja ett hållbart jordbruk

Mål 3. Säkerställa hälsosamma liv och främja välbefinnande för alla i alla åldrar

Mål 4. Säkerställa en inkluderande och likvärdig utbildning av god kvalitet och främja livslångt lärande för alla

Mål 5. Uppnå jämställdhet och alla kvinnors och flickors egenmakt

Mål 6. Säkerställa tillgången till och en hållbar förvaltning av vatten och sanitet för alla

Mål 7. Säkerställa tillgång till ekonomiskt överkomlig, tillförlitlig, hållbar och modern energi för alla

Mål 8. Verka för varaktig, inkluderande och hållbar ekonomisk tillväxt, full och produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor för alla

Mål 9. Bygga motståndskraftig infrastruktur, verka för en inkluderande och hållbar industrialisering samt främja innovation

Mål 10. Minska ojämlikheten inom och mellan länder

Mål 11. Göra städer och bosättningar inkluderande, säkra, motståndskraftiga och hållbara

Mål 12. Säkerställa hållbara konsumtions- och produktionsmönster

Mål 13. Vidta omedelbara åtgärder för att bekämpa klimatförändringarna och dess konsekvenser*

Mål 14. Bevara och nyttja haven och de marina resurserna på ett hållbart sätt för en hållbar utveckling

Mål 15. Skydda, återställa och främja ett hållbart nyttjande av landbaserade ekosystem, hållbart bruka skogar, bekämpa öken-

spridning, hejda och vrida tillbaka markförstörelsen samt hejda förlusten av biologisk mångfald

Mål 16. Främja fredliga och inkluderande samhällen för hållbar utveckling, tillhandahålla tillgång till rättvisa för alla samt bygga upp effektiva, och inkluderande institutioner med ansvarsutkrävande på alla nivåer

Mål 17. Stärka genomförandemedlen och återvitalisera det globala partnerskapet för hållbar utveckling

* Med beaktande av att Förenta nationernas ramkonvention om klimatförändringar är det främsta internationella, mellanstatliga forumet för förhandlingar om hur världen ska hantera klimatförändringarna.

Publicering och arkivering

Godkända självständiga arbeten (examensarbeten) vid SLU publiceras elektroniskt. Som student äger du upphovsrätten till ditt arbete och behöver godkänna publiceringen. Om du kryssar i **JA**, så kommer fulltexten (pdf-filen) och metadata bli synliga och sökbara på internet. Om du kryssar i **NEJ**, kommer endast metadata och sammanfattning bli synliga och sökbara. Fulltexten kommer dock i samband med att dokumentet laddas upp arkiveras digitalt.

Om ni är fler än en person som skrivit arbetet så gäller krysset för alla författare, ni behöver alltså vara överens. Läs om SLU:s publiceringsavtal här: <https://www.slu.se/site/bibliotek/publicera-och-analysera/registrera-och-publicera/avtal-for-publicering/>.

☒ **JA**, jag/vi ger härmed min/vår tillåtelse till att föreliggande arbete publiceras enligt SLU:s avtal om överlåtelse av rätt att publicera verk.

☐ **NEJ**, jag/vi ger inte min/vår tillåtelse att publicera fulltexten av föreliggande arbete. Arbetet laddas dock upp för arkivering och metadata och sammanfattning blir synliga och sökbara.
